

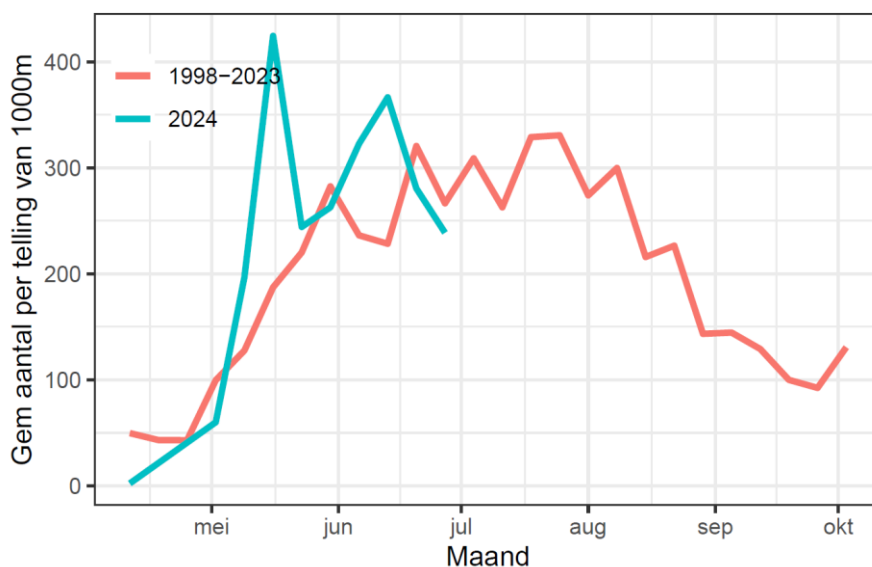
Nieuwsbrief meetnet libellen

Juli 2024

Beste teller,

Het weer is wat beter geworden met af en toe erg mooie dagen, maar het aantal momenten dat je libellen kunt tellen blijft beperkt. Dat blijft lastig maar hopelijk wordt dat snel beter. Voor veel libellensoorten is al dat water natuurlijk wel goed nieuws. Dat zien we ook in wat er tot nu toe door jullie op de routes is geteld. Al met al was het tot nu toe een goed libellenjaar, met hogere aantallen libellen op de routes dan gemiddeld.

Gemiddeld aantal libellen in meetnet libellen

Nat nat nat (en dan droog?)

Vorig jaar zomer was nat, de winter was nat, maar ook nu blijft het nat. Je zou denken dat dit de droogte van de vorige jaren kan compenseren. Gedeeltelijk klopt dat, maar fluctuaties zijn misschien nog wel belangrijker dan de gemiddelden.

Dat droogte een probleem is voor veel libellensoorten is duidelijk, de larven leven in het water en veel soorten kunnen er niet tegen als het water waarin ze leven (lang) droogvalt. Als het daarna nat wordt zijn ze niet zomaar terug, ook niet na een nat jaar. Voor veel leefgebieden van libellen is de regen een zegen, zeker op de zandgronden. Vennen en poelen zijn weer vol en het grondwater is weer aangevuld. Het lastige is wel dat je in het water vaak zones hebt met verschillende plantensoorten, in het diepe deel echte waterplanten zoals waterlelies en fonteinkruiden, dan een zone met planten die in het water staan maar bladeren hebben boven water, zoals zegge-soorten en waterbies en dan de echte oeverplanten die in natte grond groeien en 's winters vaak onder water staan. Nu staan op veel plekken die oevers ook al lang onder water, ook in het groeiseizoen. Voor sommige libellensoorten die in die ondiepe zone leven is dit geweldig. Hoe dit op termijn gaat uitpakken voor die vegetaties en libellen moeten we nog zien, zeker als het mogelijk dadelijk ineens alsnog warm en droog wordt en de waterstand gaat dalen.

Normaal is de waterstand in juli laag en leggen bijvoorbeeld gewone pantserjuffers hun eieren in de planten op de droge oever. Tegen de tijd dat de eieren uitkomen in april het volgende jaar is de waterstand hoger en kunnen de kleine larfjes zich in het water laten vallen. Maar of de waterstand komende april hoger is dan nu is maar de vraag.

We zien nu ook al dat libellensoorten die flexibel zijn in hun ontwikkeling en kunnen reageren op deze fluctuaties toenemen en de soorten die “vertrouwen” op de stabiele patronen afnemen. De zeer flexibele bruinrode heidelibel kan hier bijvoorbeeld veel beter mee overweg dan de meer rigide steenrode heidelibel. De laatste zien we dan ook afnemen en handhaaft zich vooral op plekken met een gereguleerde en dus voorspelbare waterstand.

Ondergelopen routes

De extreem hoge waterstanden leiden er ook toe dat sommige libellenroutes nog steeds gedeeltelijk of zelfs helemaal onder water staan. Wat moet je dan doen?

Theo Admiraal en Hielke Boomsma bedachten een creatieve manier om hun routes toch te kunnen inspecteren:

“Grote delen van het duin, en dan met name het gebied bij Heemskerk, Castricum/Bakkum en Egmond Binnen staan nog steeds onder water. In principe zijn de omstandigheden in het duin goed voor de libellen, ware het niet dat al onze routes (ca 10) onbegaanbaar zijn. Om toch te kijken of er wat vliegt, hebben we bij de plaatselijke visvereniging een waadpak geleend. Hierdoor hebben we weliswaar geen routes kunnen lopen, maar hebben we wel kunnen zien wat er vloog. Bijgaand wat fotootjes van onze “expeditie”. ”

Nu is het natuurlijk niet voor iedereen weggelegd om met een waadpak het water in te gaan. Ook is dat niet een representatieve manier om je route echt te gaan tellen. De tellingen van dit jaar moeten immers zoveel mogelijk vergelijkbaar zijn met voorgaande jaren. Wat dan te doen?

- **Als de waterstand op je route wat hoger is dan normaal**, kun je gewoon tellen. Volg dan de nieuwe waterlijn.
- **Is je route of een groot deel van je route echt ondergelopen**, dan is het even niet anders, maar kun je je route beter niet tellen. Wat je wel zou kunnen doen is [flextellen](#) in je gebied. Je verzamelt daarmee weliswaar geen gegevens over je route, maar wel gegevens die erg waardevol zijn voor allerlei analyses. Zo kunnen we toch in de gaten houden hoe het met de libellen in je gebied gaat.

Vreemde viervlekken

Dit jaar zijn er opvallend veel donker gekleurde viervlekken gezien. Viervlekken hebben vlekken in de basis van de vleugels en kleine vlekjes bij de knopen halverwege de vleugels. Viervlekken van de vorm *praenubila* hebben uitgebreidere vlekken en een zwarte veeg bij het pterostigma, op de foto hiernaast kun je een exemplaar zien die dit heel sterk heeft. De meeste jaren is deze vorm zeldzaam, maar dit jaar zijn er veel gezien, niet alleen in Nederland maar ook in de rest van Europa. Het idee is dat hoge temperaturen tijdens het eind van het larvenstadium tot de aanmaak van meer pigment leiden. Dit voorjaar was het extreem warm, met name 's nachts. Waarschijnlijk hebben viervlekken het uitsluipen ook uitgesteld tot een droge dag. Uitsluipen in de regen is namelijk erg risicovol. Hierdoor zitten ze lang in de warme ondiepe zone.

Vliegperiodes zomersoorten

We informeren jullie graag over de verwachte vliegperiodes van de zomersoorten. Loop je een route waarop één van deze soorten voorkomt? Probeer dan op z'n minst drie tellingen te doen in de aangegeven periode. Op die manier kunnen we het beste de trends van deze soorten berekenen.

Zuidelijke keizerlibel	27 mei t/m 4 augustus
Gevlekte glanslibel	10 juni t/m 28 juli
Gewone bronlibel	10 juni t/m 28 juli
Zuidelijke oeverlibel	10 juni t/m 4 augustus
Beekoeverlibel	10 juni t/m 11 augustus
Rivierrombout (huidjes)	17 juni t/m 14 juli
Kleine tanglibel	24 juni t/m 11 augustus
Zwarte heidelibel	24 juni t/m 25 augustus
Gaffellibel	15 juli t/m 11 augustus
Zuidelijke glazenmaker	15 juli t/m 25 augustus
Groene glazenmaker	15 juli t/m 25 augustus
Bandheidelibel	15 juli t/m 15 september
Kempense heidelibel	15 juli t/m 15 september
Venglazenmaker	15 juli t/m 15 september

Wilt u ook uw ervaring delen met andere tellers?

Heeft u leuke ervaringen op uw route en wilt u die delen met andere tellers? Wij ontvangen graag uw verhaal. Stuur het naar meetnet@vlinderstichting.nl. Op Facebook is de groep [Libellenmonitoring](#) actief, waar libellentellers (en andere libellenliefhebbers) ervaringen uitwisselen en vragen stellen aan elkaar. Welkom!

Contact

Mocht u contact met ons willen, dan kunt u ons altijd bellen of e-mailen.

Team Landelijk Meetprogramma Libellen

Gerdien Bos, Roy van Grunsven, Kim Huskens, José Kok

Tel.: 0317-467346

E-mail: meetnet@vlinderstichting.nl

Deze nieuwsbrief wordt via e-mail verstuurd aan alle tellers van het Landelijk Meetprogramma Libellen. Mocht u geen prijs stellen op de nieuwsbrief, dan kunt u de verzending stoppen door op meetnet@vlinderstichting.nl bij Instellingen de optie 'Nieuwsbrief ontvangen' uit te vinken.